

У НОВОМЕ САДУ У СУБОТУ, 12. ЈАНУАРА 1902.

ГОД. XXVII.

ПОЗОРИШТЕ

БРОЈ 7.

УРЕЂУЈЕ А. ХАЦИЋ.

Излази за време бављења поворишне дружине у Н. Саду свака представа, иначе сваког месеца по један пут па по табака. — Стоји за Нови Сад 80 п. а на страну 1. кр. 20 п. месечно. —

О ПРИКАЗИВАЧКОЈ УМЕТНОСТИ.

(Наставак.)

Што је изашло да је погранични камен за сценску уметност, то вреди, ма и не у потпуно истом смислу, и за уметност глумчеву: ограниченост, страх, бес, нежност и т. д. траже уз језичке тонове осећаја још и извесну игру пртама на лицу и покретима. Игра пртама на лицу и покретима у основном је свом облику исто тако одређена, као и језички израз у свом, или је разноврсна. Глумац ће морати одабирати, мораће, не с ногледом на дејство лепоте него на дејство разговетности, унети у игру пртама и покретима неку мирноћу, које у тој мери нема на јави. Укрућени покрет страха мораће приказивац дуже држати, немирни покрет гнева мораће скратити. За почетника се каже, да не уме да хода и да стоји на позорници, то јест: хода сувише, без потребе и не може да стане. Око до душе схваћа брже него ухо, али и нерву вида треба оставити временама, да представи испосредује покрете, који се збивају у извесној даљини Сметање у кретању, издржавање кретања може се претворити у позу, ако пређе потребну меру, но још већма, ако не ваља основни облик покрета. Игра пртама и покретима ваља пре свега на двоје да пази: на потребне размаке ради дејства у даљину, и на то, да уклони покрете без смера. У том се огледа мајсторија што избегава непотребно и случајно, да не би одузела вредност важном средству израза.

Како за меру у игри пртама и покретима има одређених граница, то доказују и националне разлике и особине. Талијанац сме својим земљацима мимскога израза више дати него Немац, који није тако вешт

говору пртама и покретима. Али што је потребно за око, још у већој мери вреди за ухо. Талијанац, Фрацуј говори брзо, Немац пак лагано те није свикао брзо чути то му не допушта његов језик; што пак важи за мирноћу и разговетност говора пртама и покретима, важи још у већој мери за језик.

Изговарати треба разговетно! Е хајде да видимо, шта значи то. Говори ли човек разговетно, кад не прогута ни један слог, кад сваком самогласнику и сугласнику даде његово право? Не, то није доста, нарочито не за дејство у даљину. Израз је парадоксан, али има оптике за ухо. Ни у обичном се говору не разуме свака реч једнако; слушалац похвата неколико одређених главних речи, понажиши тек слогова, па у својој представи конструиши мисао онога, који говори. Али као што око у исто време само одређену, простором ограничenu слику може да даде представи, тако и ухо. Отегне ли се реченица, која служи на то, да се мисао изрази, преко дозвољене мере, онда слушалац није кадар ухватити смисао. Доказа за то даје у многим случајевима певана реч. И крај најразговетнијег изговора чујемо само речи једну за другом а не можемо да схватимо смисао, јер су речи по времену далеко једна од друге. Оптика уха — ако је слободно још једаред употребити тај парадоксни израз — не може да обухвати реченичну слику у неприродном њену простору. Но та је оптика потчињена још неком другом важном закону: ритму. Ритам није метрична мера слогова, него то, да је слог, који носи смисао, вођа мисли; у речи основа, у ре-

ченици главни нагласак у низу, често уплетених реченицâ главна реченица. До тога ритам мора слушалац доћи, ако мû ваља без муке мисао онога, који говори, довести до своје рођене представе, управо реконструјисати је. Тада ритам је веома особан; то се најбоље види, кад човек паучи

који језик; последњи ће свладати ритам. А да се та његова особеност нарочито јавља у узвишеном позорничном језику, доказује то, што још ни једном глумцу није пошло за руку, дуго се одржати у ком другом језику, да ли у материнском.

(Свршиће се.)

ИСТИЧАНО

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

(„Краљ Лир,” трагедија у пет чинова, од В. Шекспира, први чин превео др. Лаза Костић, прву половину трећега чина А. Хадић, а све друго др. Ј. Д. Стефановић. За српску позорницу удесио А. Хадић.)

Да се не би могло рећи за сезону, да је прошла без и једног класичног дела, морао се у последњи час наћи на белези Шекспиров „Краљ Лир.“

Ако икоје Шекспирово дело тражи не само многоброян него и ексквизитан персонал, у том се ниједно не може мерити са „Краљем Лиром“. За ње врло добро вели Хервег, да је die an Conflicten reichste Tragödie Shakespeare's. Видимо, вели, оца против кћери, кћери против оца, оца против сина, сина против оца, брата против брата, пашанца против пашанца, сестру против сестре, жену против мужа, владара против кљетвеника, слугу против господара, задевицу странака у земљи и помоћ из туђине, а као основни тон целине најнемотивованијом детињом незахвалношћу мотивовано лудило главнога јунака. Па кад се у нас зарад репутације класичара изведе на мегдан баш „Краљ Лир“, доказ је, да имамо добру десетину све по избор делнија, који су на снажним плећима кадри понети то обиље уметничке материје.

Дванаеста је година, како се „Краљ Лир“ „са новом поделом улога први пут“ јавио на новосадској позорници а ово му је био сад четврти пут да се давао. Сва је четири пута Ружић био Лир, Добриновић Будала, Лукић Глостер, Тинка Лукићка Гонерила, Сара Бакаловићка Регана а Милка Марковићка Кордеља. Спасићу је ово био трећи Кент, Васи-

љевићу трећи, Едмунд а тај одлични ансамбл допунио је сад гост Барјактаровић као Едгар.

У својој духовитој студији „Shakespeare's Mädchen und Frauen“ а у одељку о Лировој мезимици изрече генијални Хајне међу осталим, да је свакако неизгодна ствар, критиковати Шекспира, њега, из чијих нам се речи непрестано у сусрет смеје најоштрија критика наших рођених мисли и дела, а нарочито да га готово не може пресудити у „Краљу Лиру“, тој трагедији, у којој му се геније уздигну до највртоглавијих висина. Уз каутелу доброга старога Овидија Si licet exemplis in parvo grandibus uti чисто бих да применим Хајнове речи на поменуту опробану легију наших уметника заједно са новим јој — дај Боже сталним — прираском, али ми се ту на пут испречило оно неколико грешака, што их овога пута понесе на души памтића у двоје троје њих. Ако ико, Шекспир пре свега тражи савесност, иначе хоће љуто да се освети. Озбиљан уметник треба с том напоменом и да теже и да устаје. Невинима ће зацело бити криво, што се кривци овде не именују, али каогод што је њима те ноћи после приказа чиста савест била најмекше узглавље, исто су тако делинквенти довољно кажњени тим, што су били осуђени — правити од јастука гајде. Шат их то научи и . . . ијетету према Шекспиру, какав имадосмо прилике видети и респектовати веома уважени А. Хадић и ја у талијанске дружине Ермета Законија у бечком Carltheater'у крајем нашег септембра године 1897, кад се оно преносиле мошти бесмртнога Вука Ст. Карадића са бечког Светог Марка пред београдску саборну цркву.

Г

(Бранислав Ђ. Нуштић). Мило нам је, што можемо у нашој средини поздравити драгог нам госта г. Бранислава Ђ. Нуштића, који је на позив управе нашег народног позоришта дошао, да буде присустан на данашњој премијери своје „Пучине“, драме у 4 чина, црпене из друштвеног живота београдског. Г. Нуштић познат је нашем свету као одличан драмски писац. Његова позоришна дела: „Протекција“, „Обичан човек“, Иво кнез од Семберије“, „Тако је морало бити“. — успела су и на нашој позорници сјајно, па се тако надамо поуздано, да ће и „Пучина“ освојити и нашу публику, и то тим пре, што и управа нашег позоришта, а тако исто и сви суделачи у тој драми уложили су све знање и уменје своје, да замишљаји песникови добију свога правога израза и значаја на позорници.

КРАЉ. СРП. НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

(Репертоар за месец децембар 1901.) У Кр. Српском Народном Позоришту у Београду приказани су у месецу децембру ови комади: У суботу 1. први пут и у недељу, 2. децембра по други пут: „Пучина“. — У недељу: 2. децембра дневна представа: „Ивкова слава“. — У уторак 4. децембра: „Разведимо се“ (Си-пријена). — У четвртак, 6. децембра: „Ивкова слава“. — У суботу, 8. децембра: „Птичар“, оперета у 3 чина. — У недељу, 9. децембра, дневна представа: „Пана Џиганка“. — Вечерња представа: „Деведесет трећа“. — У уторак, 11. децембра: „Отело“. — У четвртак, 13. децембра: „Тата-Тото“, водвиљ у 3 чина, с певањем. — У суботу, 15. децембра, први пут: „Закон“ (La robe rouge). — У недељу, 16. децембра, дневна представа: „Лондонски просјаци“. — Вечерња представа: „Закон“ (La robe rouge). (По други пут.) — — У уторак, 19. децембра: „Воз за штетњу“. — У четвртак, 20. децембра: „Мадам Сан-Жен“. Госпођица Јубица Теодосијевићка приказује „Катарину Ипш“ на ангажман. — У суботу, 22. децембра: „Микадо или један дан у Титипу“. Јапанска оперета у 2 чина. — У недељу, 23. децембра, дневна представа: „Мадам Сан-Жен“. — Вечерња представа: „Микадо или један дан у Титипу“. — У уторак, 25. децембра: „Путоко земље за осамдесет дана“. — У среду,

26. децембра, дневна представа: „Потера“. — Вечерња представа: „Љиљан и Оморика“. — У четвртак, 27. децембра, дневна представа: „Чича Томина колеба“. — Вечерња представа: „Гејша: Историја једне јапанске чајчињице.“ Велика костимска оперета у 3 чина. — У суботу, 29. децембра: „Драмске лудорије“. — У недељу, 30. децембра, дневна представа: „Црвени буђелар“. — Вечерња представа: „Смрт Стевана Дечанског“.

ПОЗОРИШТЕ.

(Прослава десетогодишњег глумовања Д. А. Гинића у Мостару) Чланови српске позоришне дружине Д. А. Гинића прославили су у Мостару прошлога месеца десетогодишњицу глумачког рада свога управитеља Д. А. Гинића. Тога вечера давао се „Хајдук Вељко“, историјска драма с певањем, од Ј. Драгашевића. У том комаду ступио је слављеник пре десет година први пут на позорницу. Из Мостара отишла је позоришна дружина Д. А. Гинића на Цетиње, где сад даје представке.

(Милијонарка — глумица) Француски глумац Le Bargy тако је срећан, да је за жену добио не само лепу девојку из одличне породице, него и врло богату, наиме милијонарку. Но лепа женица није се само заљубила у глумицу, него и у његову уметност, па је против воље његове ступила на позорницу. Џео Париз је похитао, да види милијонарку глумицу, како ће се показати на позорници. Она је постигла тако сјајан успех, да сад хоће и даље да глуми на велико негодовање париских глумица, које су у њој нашле опасну конкуренткињу.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

(Ред позоришних представа.)

У суботу, 12. (25.) јануара први пут: „Пучина.“ Драма у 4 чина, написао Бранислав Ђ. Нуштић.

У недељу, 13. (26.) јануара: „Иво Кнез од Семберије.“ Историјски фрагментат у 1 чину, написао Бранислав Ђ. Нуштић. — За тим: „Карлова тетка“. Шала у 3 чина, написао Т. Брандон, с енглеског.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

46. Представа.

У ДУНЂЕРСКОВОМ ПОЗОРИШТУ.

Ван претплате.

ПРЕДСТАВА С ОВАЉЕНИМ ЦЕНАМА.

У Новом Саду, у суботу, 12. (25.) јануара 1902.

ПРВИ ПУТ:

ПУЧИНА.

Драма у 4 чина, написао Бранислав Ђ. Нушић. — Редитељ: Спасић.

ОСОБЕ:

Владимир Недељковић — Спасић.
Јованка, његова жена — М. Марковићка.
Олгица, њихова кћи — Митица Марковић.
Јован Недељковић — Николић.
Марија, његова жена — М. Тодосићка.
Доктор Ружић — Васиљевић.
Госпођа Живковићка — Д. Васиљевићка.

Госпођа Николићка — Д. Николићка.
Станковић — Динић.
Марко Митровић — Добриновић.
Катица, собарница код Владимира — К. Виловчевица.
Момак из министарства — Илкић.
Догађа се у кући Владимира у Београду.

У недељу, 13. (26.) јануара: „Иво кнез од Семберије“. Историјски фрагмент у 1 чину, написао Бранислав Ђ. Нушић. — За тим: „Карлова тетка“. Шала у 3 чина, написао Т. Брандон, с енглеског.

УЛАЗНЕ ЦЕНЕ: Ложа у партеру и у I. спрату: 6 круна. — Седиште у паркету у I. и II. реду: 1 круна 60 пот. — Седиште у паркету: у III. IV. V. VI. реду: 1 круна 20 пот. — Седиште у VII—XII. реду: 1 круна. — Седиште на балкону у I. реду: 1 круна 60 пот. — Седиште на балкону у II. реду: 1 круна 20 пот. — Седиште на балкону у III. и IV. реду: 1 круна. — Седиште на галерији у I. реду: 80 пот. — Седиште на галерији у II. реду: 60 пот. — Стојање. — Стојање на II. галерији: 40 пот. — Ћаџи и војници до наредника: 40 потура.

Ко од наших поштованих претплатника жељи своју ложу или своја места и за ову представу задржати, нека изволи ту намеру своју изјавити у књижарници браће М. Поповића најдуже до 11 са. пре подне.

Улазнице могу се добити обдан у књижарници браће М. Поповића, а у вече од $6\frac{1}{2}$ сата на каси.

Болује: Ј. Тодосић.

Почетак тачно у $7\frac{1}{2}$ а свршетак у $10\frac{1}{4}$ сахата.